

B i j l a g e 1 :
E c o l o g i s c h o n d e r z o e k

Toetsing Natuurwetgeving, Buiten de Kom 7, West-Terschelling

Definitief

Opdrachtgever:

De heer E. van Leunen
Europalaan 64
8881 EL TERSCHELLING
WEST
T 06-26568517

Opdrachtnemer:

Eelerwoude
Mossendamsdwarsweg 3
7472 DB GOOR
Postbus 53, 7470 AB GOOR
T (0547) 26 35 15
F (0547) 26 37 77
E info@eelerwoude.nl
I www.eelerwoude.nl

Project nr. 5213

<i>Opgesteld door</i>	<i>Gecontroleerd</i>	<i>Datum</i>
R.J. Koops	P. Mendelts	24-10-2011

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	2
1.1 Aanleiding.....	2
1.2 Voorgenomen activiteit.....	2
1.3 Impressie van het plangebied	3
2. NATUURWETGEVING	5
2.1 Flora- en faunawet beschermd flora en fauna	5
2.2 Natura 2000-gebieden, Natuurbeschermingswet 1998.....	5
2.3 Ecologische Hoofdstructuur	5
3. METHODE	6
3.1 Bureauonderzoek	6
3.2 Terreinbezoek.....	6
4. UP-DATE FLORA- EN FAUNAWET TOETSING.....	3
4.1 Inleiding	3
4.2 Flora.....	3
4.3 Zoogdieren.....	3
4.3.1 Vleermuizen	3
4.3.2 Overige zoogdieren.....	0
4.4 Vogels.....	0
4.5 Amfibieën en reptielen.....	1
4.6 Vissen.....	12
4.7 Beschermden soorten ongewervelden.....	12
5. RESULTATEN EN EFFECTENBEOORDELING VOORTOETS.....	12
5.1 Beschermingsregime.....	12
5.2 Beschermden natuurwaarden	12
5.2.1 Habitattypen	12
5.2.2 Habitatsoorten.....	12
5.2.3 Vogelrichtlijnsoorten.....	12
5.3 Voorkomen habitattypen.....	14
5.4 Effecten habitattypen.....	14
5.4.1 Inleiding op de lange termijn effecten	14
5.4.2 H2140 Duinheiden met kraaiheide (droog)	13
5.4.3 H2150 Duinheiden met struikheide	14
H2130 Grijze duinen (kalkarm)	14
5.4.4 H2170 Kruiwilgstruwelen	14
5.5 Voorkomen habitatsoorten	15
5.5.1 Drijvende waterweegbree (H1831)	15
5.5.2 Groenknolorchis (H1903).....	15
5.6 Effecten habitatsoorten.....	15
5.6.1 Drijvende waterweegbree	15
5.6.2 Groenknolorchis	15
5.7 Voorkomen broedvogels	15
5.8 Effecten broedvogels.....	15
5.9 Cumulatieve effecten.....	15

5.9.1 Ontwikkelingen bebouwde kom	16
5.9.2 Effecten eilandbewoners en toeristen.....	16
5.9.3 Conclusie	16
5.10 Effecten Ecologische Hoofdstructuur (EHS)	16
6. CONCLUSIES	17
6.1 Flora- en faunawet.....	17
6.1.1 Mitigerende maatregelen	17
6.2 Natuurbeschermingswet.....	18
6.2.1 Habitattypen	18
6.2.2 Habitatsoorten.....	18
6.2.3 Broedvogels vogelrichtlijn	18
6.2.4 Cumulatie	18

LITERATUURLIJST

BIJLAGEN

Bijlage 1:Natuurwetgeving

Bijlage 2 Habitattypen en habitatsoorten en de instandhoudingsdoelen

Bijlage 3:Habitattypenkaart plangebied

Bijlage 4:Verspreiding Habitatsoort Groenknolorchis

Bijlage 5:Ligging van andere ontwikkelingen in en nabij West-Terschelling

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Op het perceel van Buiten de Kom 7 in West-Terschelling staan een drietal gebouwen, welke zich in een slechte staat bevinden. De eigenaren hebben het voornemen om de opstallen te slopen en drie nieuwe woningen met recreatiefunctie terug te bouwen. Voor deze ontwikkeling zijn toetsingen in het kader van de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 noodzakelijk. Doel hiervan is te bepalen of er sprake is van negatieve effecten op beschermde natuurwaarden.

De initiatiefnemer is al geruime tijd bezig met de aanpassing van het bestemmingsplan. Voor de bestemmingsplanwijziging zijn in het nabije verleden al enkele natuuronderzoeken/toetsingen uitgevoerd (Zumkehr, 2004 en 2007). Hierin zijn zowel de Flora- en faunawet als de Natuurbeschermingswet 1998 aan de orde gekomen.

In 2011 is door de Raat van State het bestemmingsplan van de gemeente Terschelling vernietigd. Hiermee is ook de ontwikkeling aan Buiten de kom 7 afgeketst. Door een apart traject voor deze ontwikkeling af te leggen hopen de initiatiefnemers alsnog goedkeuring te krijgen voor hun plannen.

Bij de nieuwe toetsing is gebruik gemaakt van de bestaande rapportages van Zumkehr 2004 en 2007. In deze rapportage wordt hier regelmatig naar verwezen aangezien de situatie in de meeste gevallen nog steeds dezelfde is.

1.2 Voorgenomen activiteit

Binnen het plangebied (figuur 1a en 1b) staan momenteel drie gebouwen: Een oude boerderij, voorzien van een pannendak, een oude koeienschuur voorzien van een golfplatendak en een oud vakantiehuisje. De oude boerderij en de koeienschuur doen momenteel dienst als opslag voor materiaal en materieel. Het vakantiehuisje wordt periodiek (13 weken) verhuurd.

Voor een impressie van het plangebied wordt verwezen naar de foto's op pagina **XX**.

In de nabije toekomst willen de initiatiefnemers de bestaande, bouwvallige gebouwen slopen en een drietal wooneenheden voor zes personen realiseren. De nieuwbouw heeft grotendeels hetzelfde oppervlak als het grondvlak van de bestaande bebouwing.

De bedoeling is dat de woningen gedurende 35 weken verhuurd worden (**datum tot datum**). Met de realisatie van de nieuwe vakantiewoningen en de verlenging van de verhuurperiode neemt lokaal de recreatiedruk enigszins toe.

Ten behoeve van de sloop en bouw worden de volgende maatregelen uitgevoerd:

- Sloop bebouwing
- Afvoer afval/sloopafval
- Graven fundering recreatiewoningen
- Aanleggen nutsvoorzieningen
- Aanvoer bouw materiaal
- Opbouwen recreatiewoningen
- Afvoeren restmaterialen

Figuur 1a: Ligging plangebied (rode belijning in het noordwesten van de kaart) ten noordwesten van West-Terschelling

Figuur 1b: Ligging plangebied in meer detail ten noordwesten van West-Terschelling.

Oude koeienschuur van andere zijde.

1.3 Impressie van het plangebied

De volgende foto's geven een impressie weer van het plangebied.

Oude boerderij met pannendak (niet geïsoleerd) en enkelwandige muren

Oude vakantiewoning, opgebouwd uit enkelwandige houten wanden en een slecht geïsoleerd dak.

Oude koeienschuur met golfplaten dak (niet geïsoleerd) en enkelwandige muren van hout en steen.

Voor de vakantiewoning en de andere schuren is een kort gehouden vegetatie aanwezig.

Op de kort gehouden vegetatie staan enkele speeltoestellen. Ook is er een kleine, niet meer in gebruik zijnde groentetuin aanwezig.

In de ruime omgeving van het plangebied zijn kleine, smalle paadjes zoals op de foto is weergegeven aanwezig. Deze paadjes ontstaan door recreatie van wandelaars, waaronder mensen uit West-Terschelling die hun hond uit laten.

Op het terrein staan enkele karren en aanhangers.

Het plangebied van grotere afstand, gelegen tussen beschermde habitattypen van het N2000 gebied Duinen van Terschelling.

2. NATUURWETGEVING

De natuurwet- en regelgeving kent twee sporen, namelijk een gebiedsgericht (Natuurbeschermingswet 1998) en een soortgericht spoor (Flora- en faunawet). Met de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 zijn de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving geïmplementeerd.

2.1 Flora- en faunawet beschermd flora en fauna

De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van soorten. De Flora- en faunawet gaat uit van het 'nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk. Centraal hierbij staat de zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende planten en dieren en hun leefomgeving.

Onder bepaalde voorwaarden is een algemene vrijstelling van de ontheffingsplicht van de Flora- en faunawet van toepassing. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het plangebied. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime
- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime
- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime

Vogels nemen in de Flora- en faunawet een bijzondere positie in. Vogels worden tijdens het broedseizoen beschermd door de Flora- en faunawet. Voor het aantasten van broedende vogels geldt een zware toets vergelijkbaar met tabel 3-soorten. Daarnaast zijn voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd (mits niet definitief verlaten). Het betreft nesten van

boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, huismus, havik, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespandief en zwarte wouw.

Voor tabel 1-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling van de ontheffingsplicht en daarom is geen ontheffing nodig. Deze soorten zijn bij dit onderzoek buiten beschouwing gelaten. Zie bijlage 1 voor een uitgebreide beschrijving en toelichting op de Flora- en faunawet.

De Flora- en faunawet is overal en altijd van toepassing bij ontwikkelingen. In hoofdstuk 4 wordt verder ingegaan op de aanwezigheid van beschermde soorten.

2.2 Natura 2000-gebieden, Natuurbeschermingswet 1998

Natura 2000 is een samenhangend netwerk van natuurgebieden in Europa. Natura 2000 bestaat uit gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Europese Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en gebieden die zijn aangemeld op grond van de Europese Habitatrichtlijn (92/43/EEG). Deze gebieden worden in Nederland op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 beschermd.

Het plangebied maakt onderdeel uit van het Natura 2000 gebied Duinen van Terschelling. De uitwerking van de effectenbeoordeling is terug te vinden in hoofdstuk 5.

2.3 Ecologische Hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is de kern van het Nederlandse natuurbeleid. De EHS is in provinciale structuurvisies) uitgewerkt. In of in de directe nabijheid van de EHS geldt het 'nee, tenzij'- principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

Het plangebied maakt onderdeel uit van de EHS. Hoewel er plannen zijn om de EHS te beperken of zelfs af te schaffen, is dat nu nog niet het geval en moeten de effecten op de EHS in kaart worden gebracht. Deze effecten worden in paragraaf 5.10 besproken.

3. METHODE

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van een verkenning van bestaande inventarisatiegegevens en een verkennend veldbezoek.

3.1 Bureauonderzoek

Voor het bureauonderzoek is gebruik gemaakt van landelijke, provinciale en indien beschikbaar regionale verspreidingsinformatie.

Landelijke en provinciale verspreidingsinformatie met betrekking tot planten, dagvlinders, amfibieën, reptielen, vogels en zoogdieren, met name uit verspreidingsatlassen; Uit de landelijke verspreidingsinformatie uit atlassen, die deels gedateerd is, moet blijken of nabij de locaties in het verleden strikt beschermde soorten zijn aangetroffen. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn daarbij veelal niet bekend. Deze gegevens hebben vaak betrekking op atlasblokken (5x5 kilometer). De soortgegevens hebben daarom veelal betrekking op de regio en niet specifiek op het plangebied.

De website www.waarneming.nl en www.telmee.nl zijn ook geraadpleegd. Een

groot aantal amateurs kan op deze websites natuurwaarnemingen kwijt. De site wordt gecontroleerd door een validatiecommissie. Soortwaarnemingen via deze bron zijn redelijk betrouwbaar, maar kunnen moeilijk geverifieerd worden. Wel kan het een beeld geven van mogelijke soorten in de regio. Waarnemingen zijn, in tegenstelling tot atlassen, vaak tot op de exacte locatie te herleiden.

Voorts is gebruik gemaakt van de eerder uitgevoerde onderzoeken van Zumkehr (2004 en 2007).

3.2 Terreinbezoek

Op basis van een eenmalig veldbezoek is de geschiktheid van het onderzoeksgebied voor de verwachte soorten/soortgroepen beoordeeld. Het veldbezoek is overdag door Ing. R.J.Koops, ecologisch adviseur van Eelerwoude uitgevoerd op 7 september 2011 bij ongeveer 20°C en windkracht 4. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopen onderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten ook genoteerd.

4. UP-DATE FLORA- EN FAUNAWET TOETSING

4.1 Inleiding

Voor het uitvoeren van deze flora- en faunawet up-date, is op 7 september 2011 een bezoek gebracht aan het plangebied. Eerder is door Zumkehr deskundig onderzoek uitgevoerd in 2004 en 2007. Veel van de bevindingen van Zumkehr zijn nog altijd up-to-date, aangezien het plangebied weinig tot niet veranderd is. Er wordt in deze nieuwe effectenbeoordeling regelmatig verwezen naar deze eerder uitgevoerde onderzoeken.

4.2 Flora

Voorkomen en functie

Het terrein wordt vrij intensief onderhouden (frequent maaien) Daarnaast zijn enkele ruigere stukjes aanwezig langs de randen van het plangebied. Hier groeien ook heesters en boomvormers als Amerikaanse vogelkers, vlier en, lijsterbes en zomereik Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde soorten aangetroffen. Ook in de uitgebreide (vegetatie) onderzoeken van Zumkehr zijn geen beschermde plantensoorten vastgesteld. Gezien het schrale milieu kan het plangebied wle een geschikt vestigingsmilieu zijn voor beschermde plantensoorten als grasklokje en brede wespenorchis. Deze zijn echter niet aangetroffen en niet ontheffingsplichtig bij ruimtelijke ingrepen.

Effecten en ontheffing

In het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Op basis van aanwezig leefgebied en het huidige gebruik worden beschermde worden geen beschermde soorten verwacht. Hieruit kan worden geconcludeerd dat een ontheffingsaanvraag van de Flora- en faunawet voor planten niet aan de orde is.

4.3 Zoogdieren.

4.3.1 Vleermuizen

Voorkomen en functie

In het plangebied is tijdens het dagbezoek beoordeeld of de locatie geschikt is voor vleermuizen. Hierbij is onderscheid gemaakt in: verblijfplaats, vliegrouete en foerageergebied.

Verblijfplaatsen

Anders dan Zumkehr, 2007, worden geen gebouwbewonende vleermuizen verwacht in de bebouwing. Alle drie de gebouwen hebben geen spouwmuur, waarin vleermuizen kunnen wegkruipen. Het dak van de boerderij is niet geïsoleerd. Het dak van de koeienschuur en vakantiewoning is afgetimmerd. Echter, het is niet aannemelijk dat hier vleermuizen verblijven aangezien de temperatuurwisselingen tussen golfplaat en aftimmering bij halfbewolkt en zonnig weer groot zijn. Vleermuizen houden van een constant klimaat. Daarnaast is er sprake van tocht door niet goed op elkaar aansluitende planken en dakbedekking. Ook voor gewone grootoorvleermuis (die soms vrij in gebouwen hangt) is de boerderij geen geschikte verblijfplaats. Er is te veel sprake van tocht via de kieren tussen dakpannen. Ook boombewonende vleermuizen worden niet binnen het plangebied verwacht aangezien geen geschikte boomvormers met holten op het terrein aanwezig zijn.

In de nabije omgeving zijn vermoedelijk diverse potentiële verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig in spouwmuren van (vakantie)woningen. Daar heerst over het algemeen een aanzienlijk stabiel klimaat.

Foerageergebied

Het is aannemelijk dat het plangebied in beperkte mate dient als foerageergebied voor kleine aantallen vleermuizen (gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis). Echter het

Het gebied is weinig windluw, waardoor het een suboptimaal foerageergebied is. De vleermuizen op het eiland foerageren vermoedelijk op

Vliegroutes

Gezien het feit dat het plangebied geëxponereerd is aan de wind, is het niet aannemelijk dat hier sprake is van een belangrijke vliegroute. Hiervoor worden meer beschutte, lijnvormige elementen voor gebruikt zoals lanen, singels en bosranden.

Effecten en ontheffing

Alle vleermuissoorten zijn strikt beschermd onder de Flora- en faunawet. Het verjagen, vangen en doden van individuen van beschermde soorten, alsmede het verstoren of vernielen van vaste verblijfplaatsen (inclusief de functionele leefomgeving) is verboden vanuit de Flora- en faunawet. De functionaliteit van verblijfplaatsen van vleermuizen dienen te allen tijde gegarandeerd te blijven.

Met de voorgenomen plannen zijn geen negatieve effecten op vleermuizen te verwachten, aangezien het gebied niet geschikt is voor vleermuizen als verblijfplaats en een suboptimale functie vervult als foerageergebied en vliegroute.

Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is voor vleermuizen niet noodzakelijk.

4.3.2 Overige zoogdieren

Voorkomen en functie

Binnen het plangebied zijn sporen aangetroffen van haas en konijn. Deze soorten staan op tabel 1 van de Flora- en faunawet. Verder kunnen o.a. de volgende algemene zoogdieren binnen het plangebied voorkomen: egel, bosmuis, dwergmuis, div. spitsmuizen en hermelijn (wezel komt niet meer voor op Terschelling (bron: Ecomare)). Voor al deze soorten geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen. Wel geldt de algemene zorgplicht ten aanzien van deze soorten.

Effecten en ontheffing

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van de genoemde zoogdieren van tabel 1 van de Flora- en

meer beschutte plaatsen als bospaden en tussen bebouwing van de dorpen.

faunawet. Dit heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten omdat er voldoende alternatief leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft. Voor deze soorten geldt dan ook een vrijstelling. Een ontheffing Flora- en faunawet is daarom niet noodzakelijk.

4.4 Vogels

Voorkomen en functie

Broedvogels algemeen en categorie 5¹

De aangetroffen vogels binnen en direct rondom de projectlocatie vallen onder de algemene broedvogels van bossen, struwelen en parken. De volgende vogelsoorten kunnen gebruik maken van de projectlocatie; houtduif, koolmees, pimpelmees, merel, roodborst en winterkoning (zie ook Zumkehr, 2007). Tevens is een biddende torenvalk boven het plangebied vastgesteld. Binnen het plangebied zijn geen nesten van de aangetroffen soorten vastgesteld. Koolmees en pimpelmees en torenvalk vallen onder categorie 5 van de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelsoorten'.

Categorie 1 tot en met 4¹

Van de zeldzame en kritische vogelsoorten en de vogelsoorten die gebruik maken van jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen, kunnen buizerd, bruine kiekendief en velduil foeragerend in het (suboptimale) gebied worden aangetroffen. Binnen het plangebied worden geen vaste rust- en verblijfplaatsen van deze soorten verwacht gezien de recreatiedruk binnen het plangebied en direct daarbuiten.

¹ Zie Bijlage 1 voor een nadere toelichting op de verschillende categorieën bij de bescherming van broedvogels

Effecten en ontheffing

Broedvogels algemeen

Alle vogelsoorten in Nederland zijn strikt beschermd onder de Flora- en faunawet. Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die nesten beschadigen of verstoren. Verstoring kan in veel situaties worden voorkomen door verstorende werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. De periode van 15 maart tot 15 juli wordt over het algemeen beschouwd als broedseizoen. Voor de Flora- en faunawet zijn echter alle bewoonde vogelnesten beschermd, ongeacht het tijdstip van het jaar. Het genoemde termijn moet daarom niet al te strikt worden toegepast.

Categorie 5

In de sinds augustus 2009 geldende 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' zijn in categorie 5 van deze lijst een aantal vogelsoorten opgenomen die ook binnen het plangebied zijn aangetroffen. Het gaat om een groep van broedvogelsoorten die vaak terugkeert naar de plaats waar ze hebben gebroed, maar die over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats door bijvoorbeeld ruimtelijke ontwikkelingen verloren is gegaan, uit te wijken naar andere locaties in de omgeving. In deze situatie gaat het ondermeer om pimpelmees, koolmees en torenvalk. Gelet op de beperkte omvang van de projectlocatie en het zeer beperkte aanbod aan geschikte nestlocaties voor deze soorten binnen het projectgebied, gaat het om slechts enkele broedparen van genoemde, algemeen voorkomende soorten. Compenserende maatregelen of het aanvragen van een ontheffing, omdat een negatief effect wordt verwacht op de lokale of regionale populatie van de soort, is dan ook niet aan de orde. Daarbij komt dat na planrealisatie (op termijn) ook weer nieuw leefgebied voor deze en andere vogelsoorten zal ontstaan.

Categorie 1 tot en met 4

Rust- en verblijfplaatsen van vogelsoorten van categorie 1 tot en met 4 zijn jaarrond beschermd in de Flora- en faunawet. Ook de functionele leefomgeving is daarbij beschermd. Echter er zijn geen verblijfplaatsen van soorten uit deze categorie vastgesteld.

Het aanvragen van een ontheffing of het opstellen van compensatie en mitigatieplan is hier niet aan de orde

4.5 Amfibieën en reptielen

Voorkomen en functie

Amfibieën

Op Terschelling komen een viertal amfibieën voor te weten: kleine watersalamander, gewone pad, bruine kikker en rugstreeppad (actueel soortenoverzicht op de website van RAVON). De eerste drie soorten komen in Nederland algemeen voor en zijn in tabel 1 van de Flora- en faunawet opgenomen (zie bijlage 1). Ook de rugstreeppad is geen zeldzame soort in Nederland, maar is in de flora- en faunawet opgenomen in tabel 3 en in bijlage IV van de Habitatrictlijn.

Vanwege het ontbreken van waterelementen heeft het plangebied een beperkte functie voor de genoemde soorten van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Mogelijk dat het plangebied onderdeel uit maakt van het landbiotoop van individuen van bovengenoemde soorten. Vanwege het ontbreken van water en open zand, is het niet aannemelijk dat de striktbeschermde rugstreeppad binnen het plangebied voorkomt. Deze is in hoofdzaak gebonden aan het water Dodemanskisten en de directe omgeving.

Reptielen

Op Terschelling komen een tweetal reptielen voor te weten: zandhagedis en levendbarende hagedis.

Zandhagedis

De zandhagedis is in Nederland in hoofdzaak beperkt tot de duin- en heidegebieden. De soort heeft een grote voorkeur voor droge heiden. Binnen de droge heiden gaat de voorkeur uit naar zandige, naar het zuiden geëxponeerde hellingen, met veel vegetatiestructuur. Binnen het plangebied komende bovenstaande biotopen niet voor (door frequent maaien en beschaduwning door bomen) en moet dan ook als suboptimaal habitat voor zandhagedis bestempeld worden. Tevens is er weinig tot geen dekking tegen predatoren. Echter, gezien het optimale habitat direct grenzend aan het plangebied is het aanneme-

lijk dat de soort incidenteel langs de randen van het plangebied voorkomt.

Levendbarende hagedis

Levendbarende hagedis heeft een bredere range aan biotopen die geschikt zijn als leefgebied. Gezien het optimale habitat direct grenzend aan het plangebied is het aannemelijk dat de soort langs de randen van het plangebied voorkomt. De soort gebruikt de randen van het plangebied als foerageer gebied (Zumkehr, 2010).

Effecten en ontheffing

Amfibieën

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een tijdelijk en beperkt verlies van leefgebied van de genoemde amfibieën van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten omdat er voldoende leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft. Voor deze soorten geldt dan ook een vrijstelling. Een ontheffing Flora- en faunawet is daarom niet noodzakelijk.

Aangezien het plangebied nu niet geschikt is voor rugstreepd, worden geen negatieve effecten op de lokale populatie van rugstreepd verwacht. Het aanvragen van een ontheffing of het doen van nader onderzoek is hier niet aan de orde.

Reptielen

In de randzones van het plangebied komt een kleine populatie van levendbarende hagedis voor (Zumkehr, 2010). Mogelijk dat incidenteel ook zandhagedis langs de randen van het plangebied voorkomen. Verstoring, verwonden of doden van de hagedissen is niet aannemelijk, maar ook niet geheel uit te sluiten. Door voorafgaand aan de werkzaamheden glad, stevig plastic aan te brengen langs de randen van het plangebied (plastic hierbij 5-10 cm ingraven) wordt voorkomen dat hagedissen het terrein betreden. Er is dan geen sprake van negatieve effecten op individuen van beide hagedissoorten. Indien het plastic folie niet wordt geplaatst zijn negatieve effecten op hagedissen niet uit te sluiten en is het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk.

4.6 Vissen

Voorkomen en functie en effecten

Aangezien geen permanente wateren in het gebied aanwezig zijn, worden negatieve effecten op vissen uitgesloten

4.7 Beschermde soorten ongewervelden

Voorkomen en functie

Direct rondom het plangebied is leefgebied aanwezig voor een aantal kritische, maar niet beschermde ongewervelden. Hierbij valt te denken aan: duinparelmoervlinder, zilveren maan, heivlinder en blauwvleugelsprinkhaan. Gezien het feit dat het plangebied omzoomd wordt met heide en korte duinvegetatie is het aannemelijk dat de soorten incidenteel ook gebruik maken van het plangebied.

De enige aangetroffen beschermde ongewervelde is de behaarde rode bosmier. In het aangrenzende duingebied zijn diverse nesten van deze soort aanwezig (eigen waarneming en Zumkehr, 2007). Voorts is in 2004 een waarneming gedaan van een paringswiel van de gevlekte witsnuitlibel op West-Terschelling (Bouwman et al, 2008). Echter, deze waarneming is ver buiten het plangebied gedaan (vermoedelijk Dodemanskisten).

Effecten en ontheffing

De voorgenomen ingreep leidt niet tot een afname van geschikt leefgebied voor kritische en beschermde soorten. Mogelijk dat individuen van de behaarde rode bosmier verstoord of gedood worden. Deze soort is echter niet ontheffingsplichtig bij ruimtelijke ingrepen. Het uitvoeren van nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk.

5. RESULTATEN EN EFFECTENBEOORDELING VOORTOETS

5.1 Beschermingsregime

Het plangebied ligt in het Natura 2000 gebied Duinen van Terschelling (gebiedsnummer 4) Het Natura 2000 gebied is een habitatrictlijngebied + vogelrichtlijngebied. Voorts bevindt zich op korte afstand het Natura 2000 gebied Noordzeekustzone en Waddenzee (figuur 2).

Op ruime afstand ligt het apart vermelde beschermde natuurmonument de Boschplaat.

Figuur 2: Ligging plangebied in N2000 gebied Duinen van Terschelling (geel) en nabij N2000 gebied Waddenzee (blauw)

5.2 Beschermde natuurwaarden

Afbakening

Gezien de kleinschaligheid van de ontwikkeling, de afstand tot het Natura 2000 gebieden Waddenzee en Noordzeekustzone en de invulling van het tussenliggende gebieden zijn negatieve effecten van de ontwikkeling op het Natura-2000 gebied Waddenzee en Noordzeekustzone niet te verwachten. De effectenbeoordeling op Natura 2000 gebieden gaat dan ook alleen in op het gebied Duinen van Terschelling.

Binnen het Natura 2000 gebied Duinen van Terschelling zijn instandhoudingsdoelen opgesteld voor diverse habitattypen, habitatsoorten en vogelrichtlijnsoorten. Voor een overzicht wordt verwezen naar bijlage 2. Binnen de invloedsfeer van de werkzaamheden zelf komen

in het kader van de Natuurbeschermingswet geen beschermde natuurwaarden voor. Wel zijn deze op korte afstand, grenzend aan het plangebied aanwezig. Mogelijke, langdurige negatieve effecten op deze natuurwaarden zijn alleen toe te schrijven door een toename van recreatiedruk. Hieronder worden de beschermde natuurwaarden in de directe omgeving van het plangebied opgesomd. Alleen deze natuurwaarden worden getoetst in het kader van de Natuurbeschermingswet.

Opmerking

De habitattypenkaart waarop deze effectenstudie is gestoeld, heeft op het moment van deze toetsing een conceptstatus. Echter, bij kleine wijzigingen in de habitattypenkaart wordt niet verwacht dat de conclusies uit deze rapportage daardoor veranderen.

5.2.1 Habitattypen

In de directe nabijheid van het plangebied komen de volgende habitattypen voor:

- H2140 Duinheiden met kraaiheide (droog)
- H2150 Duinheiden met struikheide
- H2130 Grijze duinen (kalkarm)
- H2170 Kruiwilgstruwelen

In bijlage 2 is een kaart opgenomen met daarop de begrenzing van de habitattypen rondom het plangebied.

5.2.2 Habitatsoorten

Voor de Duinen van Terschelling worden twee habitatsoorten genoemd:

- H1831 Drijvende waterweegbree
- H1903 Groenknolorchis

5.2.3 Vogelrichtlijnsoorten

Voor de Duinen van Terschelling worden de volgende broedvogels genoemd. Alleen de vetgedrukte soorten kunnen (beperkt) gebruik maken van het plangebied en de directe omgeving.

A004	Dodaars
A081	Bruine kiekendief
A082	Blauwe kiekendief
A137	Bontbekplevier
A138	Strandplevier
A195	Dwergstern
A222	Velduil
A276	Paapje
A277	Tapuit
A295	Rietzanger

5.3 Voorkomen habitattypen

In bijlage 2 is de verspreiding weergegeven van de voorkomende habitattypen.

5.4 Effecten habitattypen

In deze paragraaf worden per habitatype de effecten beschreven van de ingreep. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in effecten op korte termijn (tijdens en net na uitvoering) en effecten op de langere termijn (1-10 jaar).

5.4.1 Inleiding op de lange termijn effecten

Terschelling is een Toeristische trekpleister. Jaarlijks komen ongeveer 435.000 toeristen naar het eiland (prognose van de Provincie Friesland is dat dit aantal verminderd (Oranjewoud, 2011)). Het eiland speelt hierop in met aan aanbieden van meer dan 70 overnachtingsmogelijkheden in de vorm van campings, pensions, appartementen, vakantiehuisjes e.d. (www.terschelling.nl).

Een groot deel van de toeristen die Terschelling bezoeken komen voor de natuur. Terschelling kenmerkt zich door de grote mate van vrije toegankelijkheid van de natuur. Door de aangelegde zonerings van Staatsbosbeheer blijkt de natuurgerichte bezoeker in goede banen te leiden. Vanuit de 'Toeristische toekomstvisie Terschelling (2007)' wordt gesteld dat Terschelling deze uitstraling zo veel mogelijk wil behouden.

Zoals eerder vermeldt zijn er jaarlijks zo'n 435.000 overnachtingen op Terschelling (dag-

jes mensen uitgesloten). Met de realisatie van de plannen is er een toename van maximaal 18 recreanten per week (126 overnachtingen) of bij jaarrond bezetting (30 weken) 540 recreanten per jaar (= 3.780 overnachtingen). Op jaarbasis is er een maximale toename van 0,8 % overnachtingen voor het gehele eiland. Op het totaal aan toeristen is sprake van een toename van 0.12%

In de huidige situatie zijn rond het plangebied al smalle paadjes ontstaan. Deze paadjes ontstaan vermoedelijk vanuit wildwissels, welke gemaakt worden door konijnen en hazen. Vervolgens starten recreanten met de betreding van deze wildwissels om zich op een makkelijke manier toegang tot het achterliggende duingebied te verschaffen. Indien betreding van dit soort paden frequent plaatsvindt, ontstaan vanzelf smalle, zandige paadjes die op hun beurt weer uitnodigen tot betreding.

De paden worden ook opgehouden door hondenbezitters die vanuit West-Terschelling de duinen achter het plangebied betreden. Tijdens het veldbezoek (2-3 uur) zijn zeker 7-10 hondenbezitters langsgekomen. Naast de onofficiële paden maken zij ook gebruik van een achter het gebied langslopende Vitens wandelroute. Onderstaande figuur geeft een impressie van de meest gebruikte wandelroutes (officieel en onofficieel).

Voorbeeld van het ontstaan van 'spontane paadjes'

De meest gebruikte wandelroutes in het gebied rondom de planlocatie

De onderstaande luchtfoto geeft weer dat er naast de officiële paden nog diverse, minder gebruikte wandelpaden in het gebied liggen. Vooral langs de hoofdpaden is te zien dat de hellingen veel belopen worden (duinglijden).

Binnen deze effectenbeoordeling wordt vooral gekeken naar de meerjarige effecten van recreatie (verstoring door mechanische effecten zoals betreding) op de habitattypen die direct grenzen aan het plangebied. In zijn algemeenheid geldt dat alle genoemde habitattypen even gevoelig zijn voor betreding en vallen binnen de gevoeligheidsklasse 'gevoelig' van de effectenindicator

(www.synbiosys.alterra.nl/natura2000).

Er wordt opgemerkt dat binnen het duingebied natuurlijke dynamische processen spelen, zoals verstuivingsprocessen, welke ook veroorzaakt kunnen worden door recreatie. Betreden van habitattypen is dus niet per definitie negatief.

Pad aan op zuidzijde van de luchtfoto (www.maps.google.nl) laat de erosie als gevolg van recreatie zien.

Binnen deze effectenbeoordeling is uitgegaan van 30 weken verhuur van 3 wooneenheden voor 6 personen (totaal 18 mensen per week = 126 overnachtingen) of 540 mensen per jaar = 3.780 overnachtingen). Dit is een toename van 0.86 % bij volledige bezetting. Dit is echter niet realistisch.

Doelgroep van de recreanten kunnen alle leeftijden hebben. De wooneenheden worden in hoofdzaak verhuurd aan gezinnen met kinderen.

5.4.2 H2140 Duinheiden met kraaiheide (droog)

Doelstelling:

In stand houden oppervlakte en in stand houden kwaliteit.

Korte termijn effecten:

Tijdens de voorgenomen ontwikkelingen wordt niet gewerkt binnen het habitattype H2140. Er is geen sprake van werkzaamheden die een negatieve invloed hebben op de gestelde instandhoudingdoelen voor dit habitattype.

Lange termijn effecten

De kenschets voor dit habitattype spreekt over een lage duinvegetatie gekenmerkt door het dominant voorkomen van kraaiheide. Daarnaast komen ook soorten als struikheide, zandzegge en eikvaren voor. Op de meer open plekken komen mossen en korstmossen (*Cladonia*-soorten) voor.

Voor het voorkomen van korstmossen is het noodzakelijk dat periodiek een inversie van de successie optreedt. Van nature gebeurt dit door kleinschalige zandverstuivingen en graaf en krabsporen van bijv. konijnen. In de huidige situatie speelt ook recreatiedruk hierbij een rol. Er ontstaan open, zandige plekken binnen een overwegend bodembedekkend habitattype. Dit resulteert in meer structuur (zand > korstmossen > mossen > vaatplanten > heidestruiken > beperkte boomopslag). De structuurrijke heide vormt een ideaal leefgebied voor mieren, loopkevers, levendbarende hagedis en zandhagedis. De laatste twee soorten kunnen door de gevarieerde vegetatie

structuur hun lichaamstemperatuur goed reguleren. Menselijke betreding doet dus niet perse afbreuk aan het habitatype, mits niet te extreem. Daarnaast mag uitgegaan worden van de natuurlijke dynamiek (of veerkracht) binnen het habitatype. Verdwenen vegetatie door betreding, groeit op minder intensief betreden plaatsen weer aan.

Op de 450.000 toeristen die jaarlijks naar Terschelling komen is de lokale toename van 540 toeristen te verwaarlozen. Daarnaast zijn de omliggende vegetatietypen vanuit het plangebied slechts toegankelijk via bestaande, officiële wandelpaden. Rondom een groot gedeelte van het plangebied is een takkenwal aanwezig, waarbij men over oneffen en met struiken begroeide gronden moet lopen om de beschermde habitattypen te betreden. De meeste recreanten zullen via bestaande wegen het eiland verkennen.

Op de langere termijn zijn (significant) negatieve effecten op het habitatype uitgesloten.

5.4.3 H2150 Duinheiden met struikheide

Doelstelling:

In stand houden oppervlakte en in stand houden kwaliteit.

Korte termijn effecten:

Tijdens de voorgenomen ontwikkelingen wordt niet gewerkt binnen het habitatype H2150. Er is geen sprake van werkzaamheden die een negatieve invloed hebben op de gestelde instandhoudingsdoelen voor dit habitatype.

Lange termijn effecten

Voor de effecten op de lange termijn wordt verwezen naar habitatype 2140 Duinheiden met kraaiheiden. Voor habitatype 2150 Duinheiden met struikheide gelden dezelfde effecten

Op de langere termijn zijn (significant) negatieve effecten op dit habitatype uitgesloten.

H2130 Grize duinen (kalkarm)

Doelstelling:

Uitbreiding oppervlak en verbeteren van de kwaliteit.

Korte termijn effecten:

Tijdens de voorgenomen ontwikkelingen wordt niet gewerkt binnen het habitatype H2130. Er is geen sprake van werkzaamheden die een negatieve invloed hebben op de gestelde uitbreidingsdoelstellingen voor dit habitatype.

Lange termijn effecten

Voor de effecten op de lange termijn wordt verwezen naar habitatype 2140 Duinheiden met kraaiheiden. Voor habitatype 2130 Grize duinen (kalkarm) gelden dezelfde effecten.

Dit prioritaire habitatype betreft alle duingraslanden met een min of meer gesloten gras-, mos- of korstmosmat langs de Atlantische, Baltische en Noordzeekust in Europa. Dit zijn de zogenaamde 'grijze duinen', die meer landinwaarts liggen dan de met Helm (*Amophila arenaria*) begroeide 'witte duinen' het habitatype wordt in stand gehouden door lichte overstuiving, hellingprocessen en begrazing door konijnen.

Ook door betreding door recreatie (spelende kinderen, uitlaten honden e.d.) kan plaatselijk lichte versterving optreden, wat gunstig is voor het habitatype (zij het in lichte mate) (*Profielendocument Natura 2000*). Echter, in de meeste gevallen blijven recreanten op de reeds bestaande paden. Er is geen sprake van een significant negatief effect op het habitatype H2130 door de voorgenomen ontwikkeling en de daarmee gepaard gaande lichte toename van recreatie.

Op de langere termijn zijn (significant) negatieve effecten op het habitatype uitgesloten.

5.4.4 H2170 Kruiwilgstruwelen

Doelstelling:

In stand houden oppervlakte en in stand houden kwaliteit.

Korte termijn effecten:

Tijdens de voorgenomen ontwikkelingen wordt niet gewerkt binnen het habitatype H2170. Er is geen sprake van werkzaamheden die een negatieve invloed hebben op de gestelde instandhoudingsdoelen voor dit habitatype.

Lange termijn effecten

Voor de effecten op de lange termijn wordt verwezen naar habitatype H2140 Duinheiden met kraaiheiden. Voor habitatype H2170 Kruiwilgstruwelen gelden dezelfde effecten. Op de langere termijn zijn (significant) negatieve effecten op het habitatype uitgesloten.

5.5 Voorkomen habitatoorten

5.5.1 Drijvende waterweegbree (H1831)

Op basis van de vereiste standplaatscondities van de soort kan deze voorkomen in de Dode-manskisten ten noorden van het plangebied of binnen andere waterelementen op het eiland. Binnen het plangebied zijn geen geschikte groeiplaatsen voor de soort aanwezig.

5.5.2 Groenknolorchis (H1903)

De Groenknolorchis komt wel voor op Terschelling. In bijlage 4 is een actueel verspreidingskaartje van de soort opgenomen (www.soortenbank.nl). Op Terschelling zijn de groeiplaatsen in hoofdzaak beperkt tot de Noordvaarders. Het plangebied en de directe omgeving zijn gezien de hoge ligging in het landschap niet vochtig genoeg om een groeiplaats te bieden voor deze soort. Deze komt hier dan ook niet voor.

5.6 Effecten habitatoorten

5.6.1 Drijvende waterweegbree

Drijvende waterweegbree is bekend van Terschelling en is in zijn groeiplaats gebonden aan stilstaande of zwakstromende wateren. Aangezien dit habitat niet voorkomt binnen de planlocatie of direct daarbuiten worden (significant) negatieve effecten van de ingreep op de populatie uitgesloten.

5.6.2 Groenknolorchis

De groenknolorchis komt niet voor in en rond het plangebied aangezien er geen geschikte groeiplaatscondities aanwezig zijn. Er is geen sprake van een (significant) negatief effect.

5.7 Voorkomen broedvogels

Er zijn geen actuele telgegevens van broedvogels (Vogelrichtlijnsoorten) voorhanden. Wel

kan op basis van de terreingesteldheid en de directe omgeving aangegeven worden welke vogelsoorten wel en niet tot broeden komen in het plangebied. Op basis van de vogellijst in paragraaf 5.2.3. moet geconstateerd worden dat de vetgedrukte vogelsoorten gebruik kunnen maken van het plangebied (foerageergebied). Echter als broedgebied is het plangebied niet geschikt. Wel is het habitat direct grenzen aan het plangebied geschikt als broedplaats voor paapje en tapuit. Het is echter niet aannemelijk dat zij dicht op bestaande bebouwing/gebieden broeden, waar sprake is van optische verstoring en verstoring door geluid en honden. Zij zullen met name op plaatsen tot broeden komen waar minder recreatiedruk is (ver van bebouwing en recreatiepaden).

5.8 Effecten broedvogels

De voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen en de daarmee gepaard gaande lokale toename van recreatie hebben geen (significant) negatief effect op de broedvogelpopulaties van tapuit en paapje. Voorts is geen sprake van significant negatieve effecten op de overige aangewezen broedvogels.

5.9 Cumulatieve effecten

Bij het bepalen of de activiteit (significante) gevolgen kan hebben, moet rekening worden gehouden met cumulatie van effecten. Hiervan is sprake als naast het project in of rondom het Natura 2000-gebied andere projecten en plannen plaatsvinden die in combinatie mogelijk schadelijk zijn voor de instandhoudingsdoelstellingen van het gebied.

Bij de gemeente Terschelling is navraag gedaan naar ontwikkelingen die zich in de nabije toekomst gaan voordoen in de omgeving van het plangebied. Ook is navraag gedaan naar ontwikkelingen die zich op groter afstand gaan voordoen en een mogelijk negatief effect hebben op beschermde natuurwaarden. Hieruit volgen de volgende ontwikkelingen:

5.9.1 Ontwikkelingen bebouwde kom

De ontwikkelingen binnen de bebouwde kom van West-Terschelling zijn:

1. Voormalig voetbalveld Nieuwe Dijk.
2. Voormalige dancing Dellewal.
3. Gebouwen betonningdienst.
4. Voormalig kantoor Rijkswaterstaat.
5. West Aletalaan fase 3.
6. Voormalig Voetbalveld Sportlaan.
7. Speelweide zwembad (Okidoki).

Alle hierboven genoemde locaties liggen op ruime afstand van de besproken projectlocatie (bijlage 5) en zijn reeds getoetst aan de Natuurbeschermingswet (Zumkehr, 2011). Hieruit komt naar voren dat de voorgenomen ontwikkelingen geen (significant) negatieve effecten hebben op beschermde natuurwaarden binnen de aangrenzende Natura 2000 gebieden.

5.9.2 Effecten eilandbewoners en toeristen

Voorts is gebruik gemaakt van een notitie van Oranjewoud. Deze gaat in op de cumulatieve effecten van de bewoners- en toeristenontwikkeling voor de komende jaren voor West-Terschelling.

Bewonersontwikkeling

Uit de notitie van Oranjewoud (2011) blijkt dat het aantal bewoners in 2020 licht is gedaald van 2.423 naar 2.375 inwoners (verschil: 48). Ondanks de afname van inwoners neemt het aantal huishoudens in dezelfde periode wel toe (107). Er zal dus een toename zijn van woon-eenheden.

Toeristen ontwikkeling

Trendbepalingen laten zien dat er een lichte afname is van overnachtende toeristen. Ook informatie van de provincie wijst eerder op een stabilisatie dan op groei. Op basis van diverse prognosecijfers blijkt dat het aantal overnachtingen jaarlijks met minder dan 0.5% toe neemt.

Op basis van het bovenstaande wordt door Oranjewoud geconcludeerd dat met de toenames van bewonersaantallen en toeristen geen negatieve effecten optreden op beschermde natuurwaarden van Natura 2000 gebieden.

5.9.3 Conclusie

Op basis van het bovenstaande moet geconcludeerd worden dat er geen sprake is van cumulatie van (significant) negatieve effecten op beschermde natuurwaarden van het Natura-2000 gebied Duinen van Terschelling.

5.10 Effecten Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

Het plangebied ligt binnen de EHS (begrenzing 4-6-2011). Met de voorgenomen plannen is geen sprake van een toename van gebouwen in het plangebied. Er wordt alleen herbouwd. Wel is sprake van een beperkte toename van recreatie.

De voorgenomen ontwikkelingen hebben echter geen significant negatief effect op de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied. Een nadere EHS-toetsing wordt dan ook niet noodzakelijk geacht.

6. CONCLUSIES

6.1 Flora- en faunawet

Op basis van deze quickscan wordt geconstateerd dat in het onderzoeksgebied een potentiële habitat biedt voor een aantal (algemene) beschermde soorten. Hoewel er geen gerichte veldinventarisatie heeft plaatsgevonden, is op basis van de beschikbare literatuurgegevens en eerder gericht onderzoek op dezelfde plaats vastgesteld dat het terrein van belang is voor enkele licht beschermde soorten (tabel 1-soorten) en voor strikter beschermde broedvogels en reptielen. Voor een samenvatting van de effecten wordt verwezen naar tabel 1 op de volgende pagina.

6.1.1 Mitigerende maatregelen

Vleermuizen en verlichting

Momenteel is het plangebied vrij donker door het ontbreken van verlichting. Ondanks dat vleermuizen niet in hoge aantallen binnen het plangebied worden verwacht, dient men terughoudend met verlichting om te aan. Hierbij kan men denken aan:

- geen permanente buitenverlichting aan de woningen aanbrengen (verlichting op basis van een bewegingssensor)
- Alleen straatverlichting met afgeschermd armaturen
- Armaturen niet hoger dan 4 meter.

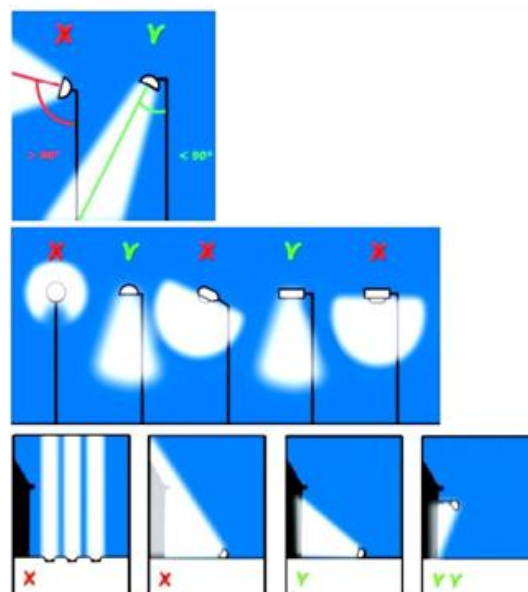
In figuur 3 staat weergegeven hoe verlichting het beste toegepast kan worden.

Denk om de broedvogels

Alle vogelsoorten in Nederland zijn strikt beschermd onder de Flora- en faunawet. Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die nesten beschadigen of verstoren. Verstoring kan in veel situaties worden voorkomen door verstorende werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. De periode van 15 maart tot 15 juli wordt over het algemeen beschouwd als broedseizoen. Voor de Flora- en

faunawet zijn echter alle bewoonde vogelnesten beschermd, ongeacht het tijdstip van het jaar. Het genoemde termijn moet daarom niet al te strikt worden toegepast.

Negatieve effecten op broedvogels kunnen ook voorkomen worden door voordat het broedseizoen begint ook te beginnen met de sloop en bouw. Door de verstoring die optreedt wijken vogels uit naar andere gebieden om rustig te kunnen nestelen.

Figuur 3: Toepassen van verlichting

Denk om reptielen

Rond het plangebied is een zandwal aanwezig. Vanuit de zorgplicht voor amfibieën en reptielen wordt geadviseerd om aan de voet van de zandwal en rondom de bouwlocaties een glad foliescherm (geen antie-worteldoek!!) van 30-40 cm hoog te plaatsen, waarbij het folie een klein beetje is ingegraven. Dit is een relatief eenvoudige manier om er voor te zorgen dat tijdens de bouw geen hagedissen en amfibieën het terrein op komen (figuur 4).

Figuur 4 Voorbeeld foliescherm. Voor bevestiging kan men het beste piketpaaltjes gebruiken. Gebruik geen anti-worteldoek, want die biedt houvast voor hagedissen, die er vervolgens overheen klimmen.

niet geschikt. (Significant) negatieve effecten kunnen worden uitgesloten.

6.2.4 Cumulatie

Op basis van eerdere toetsingen voor ruimtelijke ontwikkelingen en de analyse van de toename van bewoners- en het toeristenaantal is bepaald dat er geen sprake is van cumulatie, waardoor alsnog sprake is van een (significant) negatief effecten op beschermde natuurwaarden van het Natura-2000 gebied Duinen van Terschelling.

6.2 Natuurbeschermingswet

6.2.1 Habitattypen

Korte termijn

Op basis van de voorgaande hoofdstukken moet geconcludeerd worden dat de voorgenoemen werkzaamheden geen (significant) negatieve effecten hebben op beschermde habitattypen, aangezien buiten de habitattypen gewerkt wordt. De abiotische randvoorwaarden voor de habitattypen blijven daarbij gelijk.

Lange termijn

Ook op de lange termijn is geen sprake van een (significant) negatief effect op habitattypen die toe te schrijven zijn aan de beperkte toename van recreatie.

6.2.2 Habitatsoorten

De voorgenoemen ontwikkeling heeft geen (significant) negatieve effect op de beschermde habitatsoorten. Dit, omdat de Groenknolorchis niet voorkomt binnen het plangebied (of in de directe omgeving) en binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden geen geschikte leefmilieus aanwezig zijn voor drijvende waterweegbree.

6.2.3 Broedvogels vogelrichtlijn

Het plangebied kan onderdeel uit maken van het leefgebied (lees foerageergebied) van enkele Vogelrichtlijnsoorten. Echter, als broedplaats is het plangebied en de directe omgeving

LITERATUURLIJST

Bouwman J.H., V.J. Kalkman, G. Abbingh, E.P. de Boer, R.P.G. Geraeds, D. Groenendijk, R. Keteelaar, R. Manger en T. Termaat, 2008. Een actualisatie van de verspreiding van de Nederlandse Libellen, *Brachytron*, jaargang 11 (2) augustus 2008, Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, Wageningen

Creemers, R. en J. van Delft (RAVON) (Redactie), 2009, *De amfibieën en reptielen van Nederland, Nederlandse fauna 9*, Nationaal natuurhistorisch Museum Naturalis EIS-Nederland, Leiden

Jansen, J.A.M. en H.J. Schaminée, 2004, *Europese Natuur in Nederland, Soorten van de habitatrictlijn*, KNNV-uitgeverij, Utrecht

Koninklijke Vermande, 1999-2006, *Planten en dieren, Flora- en faunawet, band 1, 2, 3 en 4*, SDU Uitgeverij, Den Haag

Lange, R., P. Twisk, A. van Winden, A. van Diepenbeek, 1994, *Zoogdieren van West-Europa*, KNNV-uitgeverij, Utrecht

Limpens, H. K, Mosterd & W. Bongers, 1997. *Atlas van de Nederlandse vleermuizen, onderzoek naar verspreiding en ecologie*, KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Ministerie van LNV en VROM en Provincies, 2007, Spelregels EHS, Beleidskaders compensatiebeginsel, EHS-Saldobenadering en herbegrenzing EHS.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2004, *501 Algemene Maatregel van Bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen*, Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden.

Oranjewoud, 2011, Cumulatief effect Bestemmingsplan West-Terschelling, Project 200287, Oranjewoud, Heerenveen.

Steunpunt Natura 2000, 2010, *Leidraad bepaling significantie, Nadere uitleg van het begrip significante gevolgen uit de Natuurbeschermingswet*, Steunpunt Natura 2000, Ede

Zumkehr, 2004, Natuurtoets Boerderij van Leunen, oktober 2004, Zumkehr Ecologisch Adviesbureau, Terschelling

Zumkehr, 2010, Ecologische beoordeling bouwplannen Boerderij van Leunen te West-Terschelling, Zumkehr Ecologisch Adviesbureau, Terschelling

Zumkehr, 2011, Het bestemmingsplan West-Terschelling in relatie tot natura 200 en de Flora- en faunawet. Een voortoets. Oktober 2011, Zumkehr Ecologisch Adviesbureau, Terschelling

Zijstra E.M.P. (recreatieplatform/klantbordgroep), 2007, Toeristische toekomstvisie Terschelling, Terschelling

Geraadpleegde websites:

www.frieslân.nl

www.ahn.nl

www.synbiosys.alterra.nl

www.staatbosbeheer.nl

www.steunpuntnatura2000.nl

www.terschelling.nl

www.zoogdieratlas.nl

www.ravon.nl

Tabel 1 Resultaten (mogelijk) aanwezige beschermde flora en fauna in het plangebied. Zie bijlage 1 voor een toelichting ten aanzien van de zorgplicht

Tabel	Soort(groep)	Gebruik gebied	Effect ruimtelijke ontwikkelingen	Ontheffing	Vervolg Nader onderzoek / mitigerende en/of compenserende maatregelen
1	Algemene grondgebonden zoogdieren	Vaste verblijfplaats / foerageergebied	Aantasting leefgebied, doden	Nee	Zorgplicht
1	Algemene amfibieën	Marginaal leefgebied	Marginale aantasting leefgebied, doden	Nee	Zorgplicht
3	Amfibieën en reptielen	Foerageergebied	Marginale aantasting leefgebied	Nee	Zorgplicht
V	Vogels	broedlocatie	Geen	Nee, mits	Werkzaamheden buiten broedseizoen uitvoeren/starten
V5	Vogels –categorie 5	broedlocatie	Geen	Nee, mits	Werkzaamheden buiten broedseizoen uitvoeren/starten
3	Vleermuizen	Vermoedelijk nihil	Geen	Nee	Zorgplicht, beperken verlichting bij nieuwbouw

BIJLAGEN

- Bijlage 1: Natuurwetgeving**
- Bijlage 2: Habitattypen en habitatsoorten en de instandhoudingsdoelen**
- Bijlage 3: Habitattypenkaart plangebied**
- Bijlage 4: Verspreiding Habitatsoort Groenknolorchis**
- Bijlage 5: Ligging van andere ontwikkelingen in en nabij West-Terschelling**

Bijlage 1: Natuurwetgeving

Flora- en faunawet

Inleiding

Per 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. In deze wet, gepubliceerd op 14 juli 1998 in het Staatsblad 402, is de soortbescherming geregeld van in Nederland inheemse in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet sluit aan op de Europese natuurregeling (Natura 2000). De wet is in plaats gekomen voor de Jachtwet, de Vogelwet 1936, de soortenparagraaf uit de Natuurbeschermingswet, de Wet bedreigde inheemse dier- en plantensoorten en de soortbeschermingscomponent uit de Europese Habitatrichtlijn en de Europese Vogelrichtlijn. Deze Europese soortenbescherming heeft met de Flora- en faunawet dus een Nederlandse vertaling gekregen.

Zorgplicht

De Flora- en faunawet gaat over de bescherming van ongeveer 500 planten- en diersoorten, van de 36.000 soorten die in Nederland voorkomen. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij-principe'). Centraal staat hierbij de zorgplicht, wat inhoudt dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving. De wet erkent hierbij de intrinsieke waarde van de in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. Alle soorten hebben een eigen rol in het ecosysteem en dragen bij aan de biodiversiteit. Dat betekent dat voor de wet alle dieren en planten van onvervangbare waarde zijn en dat daar dus zorgvuldig mee omgegaan moet worden. Het gevolg is onder andere, dat iedereen die redelijkerwijs weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor beschermde dier- of plantensoorten worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten, dan wel naar redelijkheid alle maatregelen te nemen om die gevolgen te voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Beschermde soorten

Via de Flora- en faunawet worden de volgende planten- en diersoorten beschermd:

- ruim 100 inheemse plantensoorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- alle soorten vogels die van nature op het grondgebied van de lidstaten van de EU in het wild voorkomen;
- alle zoogdieren die van nature in Nederland in het wild voorkomen, met uitzondering van bruine rat, zwarte rat en huismuis;
- alle amfibieën en reptielen die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- vissen, en schaal- en schelpdieren voorzover ze niet onder de Visserijwet vallen;
- bepaalde soorten insecten (bijvoorbeeld vlinders, libellen en mieren);

Als beschermde inheemse soort kunnen door middel van algemene maatregel van bestuur worden aangewezen. Het gaat om soorten die van nature in Nederland voorkomen en: die in hun voortbestaan bedreigd of gevaar lopen in hun voortbestaan bedreigd worden; mogelijk in hun voortbestaan bedreigd worden door overmatige benutting en die uit Nederland zijn verdwenen, maar waarvan de kans op terugkeer reëel is.

Verbodsbepalingen

Om de instandhouding van de wettelijk beschermde soorten te waarborgen, moeten negatieve effecten op die instandhouding voorkomen worden. Welke negatieve effecten dat precies zijn, kan niet in een lijst opgesomd worden. Dat is afhankelijk van soort, locatie en aard van de ingreep. Om die bescherming toch enigszins concreet te maken, zijn een aantal voor planten en dieren schadelijke handelingen als verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet opgenomen. De belangrijkste artikelen zijn:

- Artikel 8: het is verboden beschermde planten te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Artikel 9: het is verboden beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Artikel 10: het is verboden beschermde dieren opzettelijk te verontrusten.
- Artikel 11: het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Artikel 12: het is verboden eieren van beschermde dieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Ontheffing

Bij werkzaamheden waarbij een schadelijk effect optreedt voor beschermde soorten, is een ontheffing of vrijstelling nodig op de in de wet gestelde verbodsbepalingen (artikel 8 tot en met 18). In artikel 75 van de Flora- en faunawet wordt de mogelijkheid geboden om ontheffing aan te vragen op de verbodsbepalingen. De bevoegdheid om een ontheffing te verlenen in het kader van artikel 75 van de Flora- en faunawet ligt bij de Het ministerie van Economie, Landbouw en Innovatie. Een aanvraag tot ontheffing kan worden ingediend bij Dienst Regelingen van het Ministerie van Economie, Landbouw en Innovatie.

Bij de ontheffingverlening gelden, afhankelijk van de status van de soort, verschillende voorwaarden waaraan voldoen moet worden. Onderscheid wordt gemaakt in een lichte toets en een uitgebreide toets.

De **lichte toets** geldt voor algemene soorten en overige soorten (categorie 1 en 2; zie vrijstelling). De lichte toets houdt in dat de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding).

De **uitgebreide toets** geldt voor soorten die in bijlage IV van de Habitatrichtlijn zijn opgenomen, voor soorten van bijlage 1 AMvB artikel 75 en voor beschermde vogelsoorten (categorie 3; zie vrijstelling). De uitgebreide toets houdt in dat:

- de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding) en
- er geen alternatief is voor de activiteiten en
- er sprake is van groot maatschappelijk belang (zoals volksgezondheid, openbare veiligheid et cetera) en
- de werkzaamheden zodanig worden uitgevoerd dat er sprake is van zorgvuldig handelen.

Vrijstelling

In het '*Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen*', ook wel AMvB artikel 75 genoemd, zijn (onder andere) een aantal wijzigingen rondom ontheffingen en vrijstellingen beschreven. In het kort houdt de wijziging in dat niet altijd meer een ontheffing noodzakelijk is. De vrijstellingsregeling bevat vrijstellingen voor activiteiten die vallen onder:

- bestendig beheer en onderhoud (ook in landbouw en bosbouw),
- bestendig gebruik en
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de diersoorten of plantensoorten die voorkomen. Hierbij is onderscheid gemaakt in drie categorieën, waarin soorten zijn ingedeeld op basis van zeldzaamheid en kwetsbaarheid.

Tabel 1 – Algemene soorten

Voor deze soorten geldt de lichtste vorm van bescherming. Als de werkzaamheden of activiteiten vallen onder de hierboven beschreven activiteiten, dan geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen van Artikel 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets. Uiteraard geldt wel de algemene zorgplicht.

Tabel 2 – Overige soorten

Deze soorten genieten een zwaardere bescherming. Er geldt alleen een vrijstelling als sprake is van werkzaamheden of activiteiten zoals hierboven beschreven én indien gehandeld wordt volgens een, door de Minister van EL&I, goedgekeurde gedragscode. Indien niet gewerkt wordt volgens een gedragscode, kan het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk zijn. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets.

Tabel 3 – Soorten, genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 AMvB artikel 75

Deze soorten genieten de zwaarste bescherming. Ook al is sprake van werkzaamheden zoals hierboven beschreven, dan hangt het van de precieze aard van de werkzaamheden af of een vrijstelling met gedragscode geldt, of een ontheffing noodzakelijk is. Voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting geldt altijd dat voor deze soorten een ontheffing moet worden aangevraagd. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de uitgebreide toets.

Vogels

Vogelsoorten zijn niet opgenomen in de hierboven genoemde categorieën. Voor verstoring van vogels en vogelnesten wordt geen ontheffing verleend voor ruimtelijke inrichting of ontwikkeling en niet voor dwingende redenen van openbaar belang. Voor vogels geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dat zijn: bescherming van flora en fauna, veiligheid van het luchtverkeer, volksgezondheid of openbare veiligheid. Buiten het broedseizoen mogen de nestplaatsen, zonder ontheffing, worden verstoord. Daarbij geldt geen standaardperiode voor het broedseizoen. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. De meeste vogels broeden tussen medio maart en medio juli. Van een (beperkt) aantal vo-

gels is de nestplaats jaarrond beschermd. Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van

de Flora- en faunawet het gehele seizoen:

- 1 Nesten die binnen en buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
- 2 Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop.
- 3 Nesten van vogels die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing.
- 4 Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.

Nesten die niet het hele jaar door zijn beschermd in de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' worden de volgende soorten aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd. Categorie 5-soorten zijn wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

- 5 Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Mitigatie

Negatieve effecten en daarmee een ontheffingsaanvraag kunnen worden voorkomen door vooraf gaand aan het project mitigerende (= verzachtende) maatregelen op te stellen en uit te voeren. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort.

Natuurbeschermingswet

Nieuwe wet

Per 1 oktober 2005 is de nieuwe Natuurbeschermingswet 1998 (hierna kortweg Nb-wet genoemd) in werking getreden. In deze wet is de gebiedsbescherming van de Europese Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn verwerkt. Beide richtlijnen beschermen zowel planten- en diersoorten als hun leefgebieden en natuurlijke habitats. De Flora en Faunawet regelt de soortbescherming uit beide richtlijnen, de gebiedsbescherming is nu geregeld in de Nb-wet. De natuurgebieden waarbinnen de beschermde habitats en leefgebieden liggen, worden Natura 2000 gebieden genoemd.

Naast de bescherming van de Natura 2000 gebieden regelt de Nb-wet ook de bescherming van de landelijk aangewezen Natuurmonumenten. In de Nb-wet is ook een algemene zorgplicht opgenomen. Deze houdt in dat iedereen verplicht is schade aan de waarden van Natura 2000 gebieden te voorkomen. Dat betekent dat mogelijke schade actief voorkomen, beperkt of verzacht moet worden. Voor onvermijdelijke schade is men vervolgens verplicht een vergunning aan te vragen.

De Habitattoets

Door uw werkzaamheden, project of plan kunnen verbodsbepalingen uit de Nb-wet overtreden worden. Dit kan zijn omdat het plangebied in een Natura 2000 gebied ligt. Maar ook activiteiten buiten een beschermd gebied kunnen invloed (negatief of positief) hebben op het duurzaam voortbestaan van de beschermde waarden. Dit is de zogenaamde externe werking. Als initiatiefnemer van een activiteit moet u de mogelijke effecten van uw project (laten) onderzoeken en maatregelen nemen om schade te voorkomen. Hiervoor is de Habitattoets ontwikkeld. In de volgende alinea's wordt de Habitattoets uitgelegd.

Uitkomst van de Habitattoets kan zijn dat een vergunning voor de activiteit of ingreep nodig is. Het bevoegd gezag voor het verlenen van een vergunning in het kader van de Nb-wet is in de meeste gevallen Gedeputeerde Staten van de provincie waarin het gebied ligt.

Oriëntatiefase of Voortoets

Als eerste stap is een oriëntatie op de specifieke omstandigheden belangrijk. De hoofdvraag die in deze fase beantwoordt moet worden is 'is er kans op een negatief effect?'. In deze fase is ook onderzoek nodig naar cumulatie van effecten door andere plannen of projecten. De uitkomsten van de oriëntatiefase bepalen welke vervolgstappen gezet moeten worden. De conclusies uit deze zogenaamde

'Voortoets' moeten met het bevoegd gezag worden besproken. De volgende stappen zijn hieronder toegelicht.

Geen vergunning nodig

Een vergunning is niet nodig wanneer de activiteit de waarden met zekerheid niet aantast, of wanneer de activiteit is opgenomen in een (door LNV goedgekeurd) Natura 2000 Beheerplan of als de activiteit eerder is beoordeeld en er geen wijzigingen zijn aangebracht.

Passende beoordeling

Wanneer een activiteit wel negatieve gevolgen zal (kunnen) hebben is de zogeheten Passende Beoordeling nodig. Bij deze toets wordt nagegaan of de voorgenomen activiteiten al dan niet significante effecten hebben op de aangewezen habitats en soorten, en zo ja om welke effecten (zowel negatieve als positieve) het gaat en in welke mate deze optreden en elkaar beïnvloeden. Een effect is significant als de instandhoudingsdoelen van een Natura 2000 gebied (dat wil zeggen het duurzaam voortbestaan van de natuurwaarden in het Natura 2000 gebied) in gevaar komen. Hierbij moeten ook de effecten van andere plannen, projecten of handelingen worden betrokken, zodat de gezamenlijke (cumulatieve) effecten daarvan beoordeeld kunnen worden. Mogelijke negatieve effecten moeten voorkomen, of verzacht worden door gerichte maatregelen, die ook in de Passende Beoordeling beschreven moeten worden. In een dergelijke situatie moet ook sowieso een vergunning worden aangevraagd. De provincie beoordeelt de Passende Beoordeling en verleent vervolgens wel of geen vergunning, eventueel onder voorschriften of beperkingen.

En verder ...

Vaak zijn in het kader van een handeling, project of plan ook andere ontheffingen of vergunningen nodig, zoals in het kader van de Flora en Faunawet, milieuwetten en ruimtelijke ordening. De initiatiefnemer kan schriftelijk aan het bevoegd gezag om coördinatie van besluitvorming verzoeken.

(Staats)natuurmonumenten of delen daarvan die binnen de begrenzing van een Natura 2000 gebied vallen, vallen vanaf 1 oktober 2005 onder het beschermingsregime van het betreffende Natura 2000 gebied. Gebieden of delen daarvan die daarbuiten vallen, zijn als Beschermd natuurmonument onder de Nb-wet beschermd. De toets voor deze gebieden is op onderdelen anders dan hierboven voor Natura 2000 gebieden is beschreven.

Voor alle Natura 2000 gebieden moeten verplicht Natura 2000 Beheersplannen opgesteld worden. Hierin worden diverse zaken vastgelegd, zoals het bestaande en verwachte gebruik van het gebied en de wijze van instandhouding van de beschermde habitats, leefgebieden en soorten.

Voor meer informatie over de Natuurbeschermingswet 1998 of andere 'groene wetgeving' kunt u terecht op de website van het Ministerie van ELI

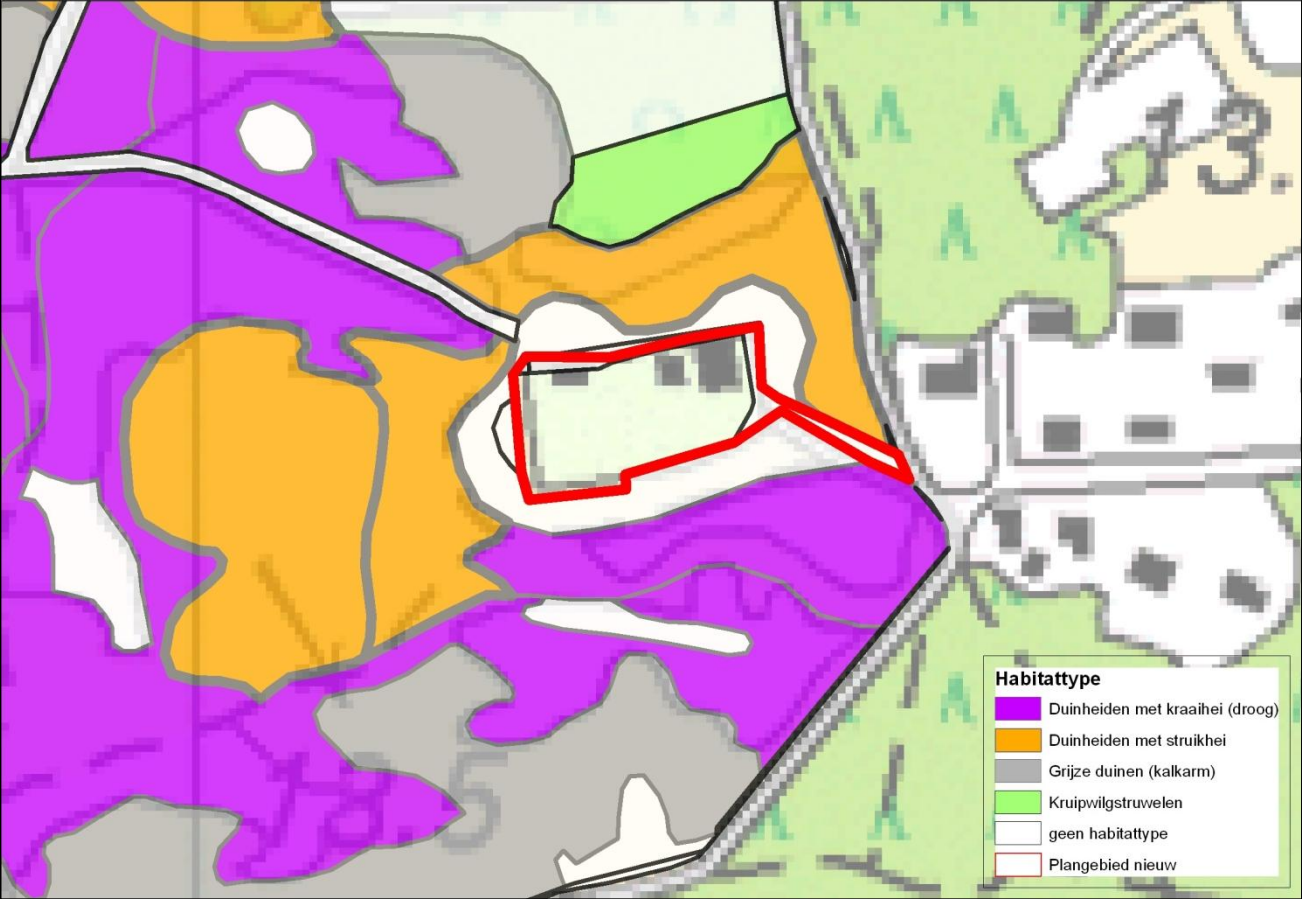
Bijlage 2: Habitattypen en habitatsoorten en de instandhoudingsdoelen

Kernopgaven (2)				
Kernopgaven (1)				
Doelstelling kwaliteit				
Doelstelling oppervlakte				
Landelijke staat van instandhouding				
Habitattypen				
H1310A - Zilte pionierbegroeiingen (zeekraal)	-	=	=	
H1310B - Zilte pionierbegroeiingen (zeevetmuur)	+	=	=	
H1330A - Schorren en zilte graslanden (buitendijks)	-	=	=	
H2110 - Embryonale duinen	+	=	=	2.01
H2120 - Witte duinen	-	=	=	2.01
H2130A - *Grijze duinen (kalkrijk)		=	=	2.02,
H2130B - *Grijze duinen (kalkarm)	--	>	>	2.02,
H2130C - *Grijze duinen (heischraal)	--	>	>	2.02,
H2140A - *Duinheiden met kraaihei (vochtig)	-	=	>	2.03
H2140B - *Duinheiden met kraaihei (droog)	-	=	>	2.03
H2150 - *Duinheiden met struikhei	+	=	=	2.03
H2160 - Duindoornstruwelen	+	=	=	
H2170 - Kruipwilgstruwelen	+	= (<)	=	
H2180A - Duinbossen (droog)	+	>	>	
H2180B - Duinbossen (vochtig)	-	>	>	2.05,
H2180C - Duinbossen (binnenduinrand)		=	=	2.08,
H2190A - Vochtige duinvalleien (open water)	-	>	>	2.05,
H2190B - Vochtige duinvalleien (kalkrijk)	-	>	=	2.05,
H2190C - Vochtige duinvalleien (ontkalkt)	-	>	>	2.05,
H2190D - Vochtige duinvalleien (hoge moerasplanten)	-	=	=	2.05,
H6230 - *Heischrale graslanden	--	>	>	2.08,

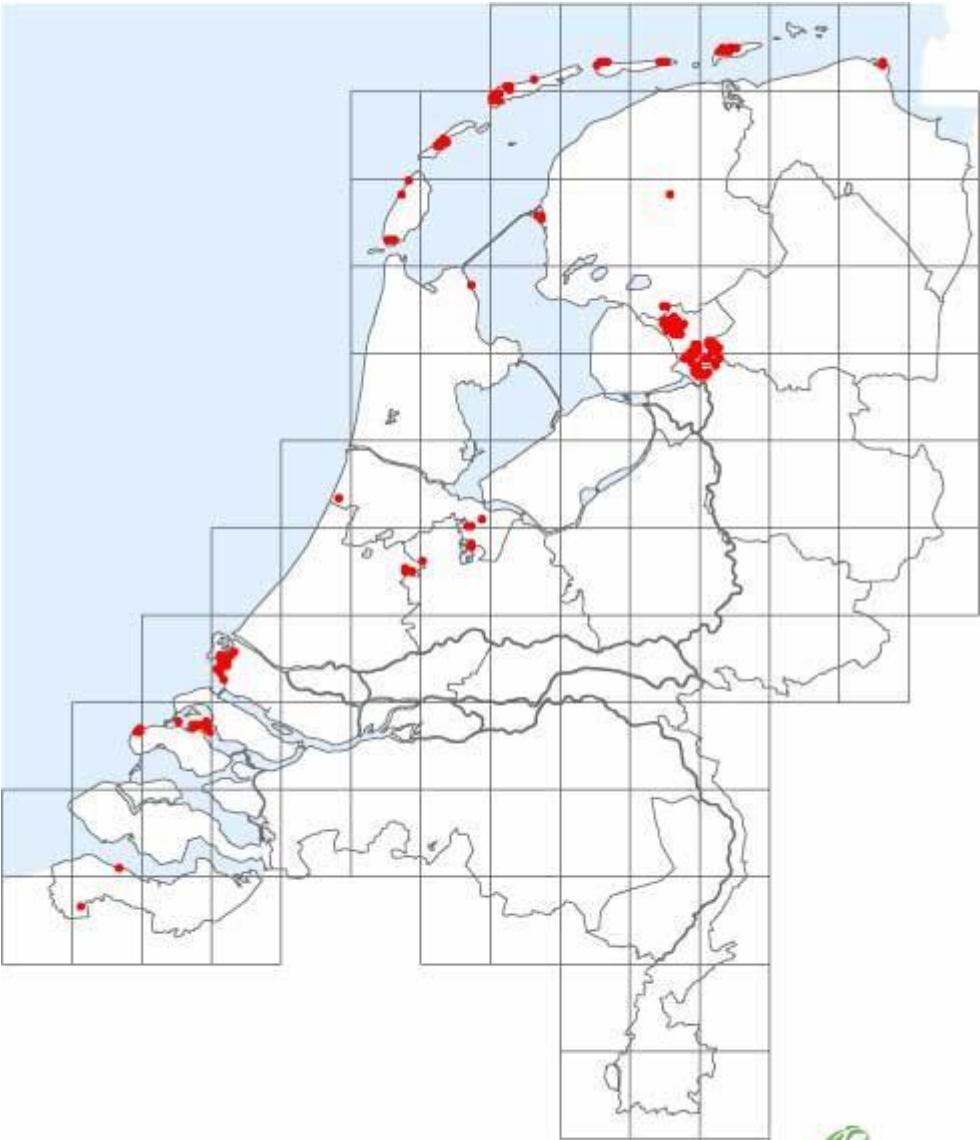
Kernopgaven (3)					
Kernopgaven (2)					
Kernopgaven (1)					
Doelstelling populatie					
Doelstelling kwaliteit leefgebied					
Doelstelling omvang leefgebied					
Landelijke staat van instandhouding					
Habitatsoorten					
H1831 - Drijvende waterweegbree	-	=	=	=	
H1831 - Drijvende waterweegbree	-	=	=	=	
H1903 - Groenknolorchis	--	=	=	=	2.05,W
H1903 - Groenknolorchis	--	=	=	=	2.05,W

Kernopgaven (2)					
Kernopgaven (1)					
Omvang populatie (indicatief t.b.v. draagkracht leefgebied)					
Doelstelling kwaliteit leefgebied					
Doelstelling omvang leefgebied					
Landelijke staat van instandhouding					
Broedvogelsoorten					
A004 - Dodaars	+	=	=	20	
A004 - Dodaars	+	=	=	20	
A081 - Bruine Kiekendief	+	=	=	45	
A081 - Bruine Kiekendief	+	=	=	45	
A082 - Blauwe Kiekendief	--	>	>	40	2.02, 2.05,W
A082 - Blauwe Kiekendief	--	>	>	40	2.02, 2.05,W
A137 - Bontbekplevier	-	>	>	10	2.01
A137 - Bontbekplevier	-	>	>	10	2.01
A138 - Strandplevier	--	>	>	10	2.01
A138 - Strandplevier	--	>	>	10	2.01
A195 - Dwergstern	--	>	>	20	2.01
A195 - Dwergstern	--	>	>	20	2.01
A222 - Velduil	--	>	>	10	2.02, 2.05,W
A222 - Velduil	--	>	>	10	2.02, 2.05,W
A275 - Paapje	--	>	>	25	
A275 - Paapje	--	>	>	25	
A277 - Tapuit	--	>	>	100	2.02,
A277 - Tapuit	--	>	>	100	2.02,
A295 - Rietzanger	-	=	=	120	
A295 - Rietzanger	-	=	=	120	

Bijlage 3: Habitattypenkaart plangebied en omgeving

Bijlage 4: Verspreiding Habitatsoort Groenknolorchis

748 Groenknolorchis - *Liparis loeselii*

Bijlage 5: Ligging van andere ontwikkelingen in en nabij West-Terschelling

Bron: Zumkehr, 2011

- 1 Voormalig voetbalveld Nieuwe Dijk.
- 2 Voormalige dancing Dellewal
- 3 Gebouwen betonningdienst.
- 4 Voormalig kantoor Rijkswaterstaat.
- 5 West Aletalaan fase 3.
- 6 Voormalig Voetbalveld Sportlaan.
- 7 Speelweide zwembad (Okidoki).